

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма «Фінансово-економічна безпека та ризик-менеджмент»

Статус навчальної дисципліни обов'язкова

Мова навчання українська

Дніпро – 2024

УДК 330
А 57

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
(протокол № 2 від 17.10.2023 р.)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дмитро КОЗЕНКОВ, завідувач кафедри менеджменту навчально-наукового інституту «Інститут промислових та бізнес технологій», кандидат економічних наук, професор;

Ігор НІКІШИН, директор ТОВ ФІРМА «БЕСТ».

УКЛАДАЧ:

Тетяна АЛЬОШИНА, професор кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент.

А 57 Альошина Т. В. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень» для здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 051 «Економіка» денної форми навчання. Дніпро : ДДУВС, 2024. 26 с.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Робоча програма навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних та семінарських занять.....	17
Методичні рекомендації для підготовки до семінарських та практичних занять.....	20
Приклади білетів до підсумкового контролю.....	21
Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни.....	23

ВСТУП

Сучасні наукові дослідження та практичне вирішення проблем щодо актуальної розробки ефективного інструментарію прогнозування, планування, організації та регулювання розвитку соціально-економічної системи у вигляді економіко-математичних моделей є невід'ємним від загальноекономічної концепції управління і базується на навчальній дисципліні «Актуальні проблеми економічних досліджень», що належить до циклу обов'язкових вибіркових дисциплін.

Методичні рекомендації містять основні поняття, терміни та теми з дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень», програму навчальної дисципліни, робоча програма дисципліни, методичні рекомендації для самостійної підготовки, критерії поточного та підсумкового контролю, а також перелік рекомендованих джерел.

Методичні рекомендації розроблено для поглибленого опрацювання здобувачами вищої освіти третього освітньо-наукового рівня актуальних тем дослідження, опанування дієвим інструментарієм щодо проведення науково-економічних досліджень

Завданням методичних рекомендацій до навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень» є:

- висвітлення структурно-логічної схеми змісту тем лекцій для здобуття переліку компетентностей, які будуть формуватися на заняттях;
- надання переліку питань, задач, проблемних ситуацій, матеріалів лекційного контролю для формування практичних навиків у здобувачів вищої освіти;
- надання методичних рекомендацій для підготовки здобувачів до самостійної та індивідуальної роботи;
- надання списку основної і додаткової літератури до дисципліни.

Методичні рекомендації до дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень» спрямований на допомогу вищої освіти третього освітньо-наукового рівня денної форми навчання Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, які навчаються за спеціальністю 051 «Економіка» у засвоєнні необхідних теоретичних знань з дисципліни, набутті навичок щодо механізму формування, реалізації та практичного використання теоретичних знань у подальших розробках актуальних питань економічного розвитку.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни є: формування системи наукових поглядів щодо проведення науково-економічних досліджень. Особливостей використання інструментарію досліджень міждисциплінарних напрямів з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Спеціальні компетентності

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Програмні результати навчання

ПРН2. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

ПРН3. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

Постреквізити: Захист національної економіки, Наукове обґрунтування інвестиційних та інноваційних проектів в економіці, Педагогічна практика.

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ЄВРОПЕЙСЬКА ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Європейська та євроатлантична політика України. Європейська ідея та етапи європейської інтеграції. Процес побудови Європейського Союзу. Правова та інституційна системи Європейського Союзу. Етапи та процедури

вступу країн до ЄС. Європейській вибір України: історичний контекст. Політико-правові та економічні засади європейської інтеграції України. Стратегічні пріоритети європейської інтеграції України. Трансформація систем забезпечення міжнародної та європейської безпеки. Структура управління в Європейського Союзу та основні європейські інституції. Моделі регіонального та місцевого управління в Європейському Союзі. Соціально-економічні аспекти розвитку європейської інтеграції України.

ТЕМА 2. НАУКОВИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Методи наукового дослідження. Класифікація загальнонаукових методів дослідження. Сутність системного аналізу та його предмет. Аналітичні методи дослідження. Методи експериментальних досліджень. Визначення основних статистичних характеристик вибіркової сукупності. Визначення основних статистичних характеристик вибіркової сукупності та аналізування статистичних даних, науково-аналітичних матеріалів, необхідних для вирішення комплексних економічних завдань. Сутність математичного планування експерименту. Сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами. Методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ТЕМА 3. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ І ДОВГОСТРОКОВІ ТРЕНДИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Тренди української економіки: кризь призму сировинної спеціалізації. Головні тренди розвитку світової економіки та особливості їх впливу на динаміку сукупної пропозиції. Розвиток сукупної пропозиції в Україні та загальносвітові тренди. Фактори і тренди зростання економіки України в умовах глобалізації. Інтегровані моделі прогнозування економіки України. Важливість і визначення середньо- та довгострокових трендів, сценарних умов і факторів прискорення економічного зростання в Україні. Цільовий макроекономічний сценарій прискореного економічного зростання в Україні та розвитку соціально-економічних систем. Стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формування та аналіз моделей економічних систем та процесів.

ТЕМА 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕТИНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Тіньова економіка як глобальна проблема світового співтовариства. Загальне і специфічне тіньової економіки в країнах з розвинутою і трансформаційною економікою. Методи оцінки тіньового і неформального секторів економіки. Класифікація методів вимірювання економічної

діяльності в нелегальному і неформальному секторах виробництва. Вплив розвитку ринкового механізму на детінізацію економіки. Інститут банкрутства – ефективний захист власника в умовах детінізації економіки. Теоретичні засади управління безпекою підприємства. Трактатування безпеки установи, організації, підприємства: поняття, підходи до визначення сутності.

Формування системи управління безпекою підприємства на засадах теоретичних підходів до управління. Положення та особливості системного, програмно-цільового, інституційного, підходів. Зовнішньоекономічна безпека підприємства. Система управління безпекою підприємства. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства.

Стратегічне та інноваційне забезпечення системи управління безпекою підприємства. Організаційна структура управління безпекою установи, організації, підприємства: роль і відповідальність відділів з безпеки. Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою установи, організації, підприємства, кількісний і якісний склад, рівень технічної оснащеності, розміри фінансування та місце штатного підрозділу економічної безпеки в структурі підприємства.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Управління ризиками. Методологія формування результативної системи управління ризиками. Обґрунтування цільової спрямованості діяльності підприємства. Формування результативної системи управління ризиками. Критерії результативності суб'єктів зовнішнього середовища. Вимоги до організаційних формувань критеріїв результативності (показники результативності), суб'єкти комунікаційних зв'язків (суб'єкти оцінки). Системи управління ризиками. Поглиблення дослідження та оцінка якісних параметрів методів управління ризиками. Аналіз ризиків функціонування соціально-економічних систем. Сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем. Особливості аналізу статистичних даних, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань. Ефективні способи захисту соціально-економічних систем. Особливості прийняття рішень з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ТЕМА 6. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Теоретичні аспекти розвитку та становлення цифрової економіки. Ключові компоненти цифрової економіки. Можливості та основні загрози цифрової економіки. Ризики та можливості цифрової економіки. Ризики переходу до Гіг-економіки. Специфічні ризики цифрової економіки. Економічна значимість цифрової економіки. Основні тенденції цифрової економіки. Поняття електронного бізнесу. Складові електронного бізнесу. Світовий електронний бізнес. Розвиток електронного бізнесу в Україні. Розвиток

суспільства в контексті цифровізації економіки. Сучасний стан ринку цифрової економіки в Україні. Електронна комерція в контексті цифровізації економіки. Зміст та особливості електронної комерції. Ринок електронної комерції. Основні тенденції розвитку ринку електронної комерції в Україні. Цифровий ринок праці в Україні. Участь держави у цифровізації. Роль держави у сприянні інвестиціям в умовах цифрової економіки. Роль держави в становленні та розвитку цифрової економіки.

ТЕМА 7. ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Концептуальні засади повоєнної моделі економічного розвитку України. Сталий розвиток і повоєнна відбудова економіки України. Методологічні підходи до стратегування соціально-економічного розвитку та посилення національної безпеки України в умовах глобальних викликів. Державна підтримка та повоєнна відбудова в Україні: сучасний стан. Державна політика стимулювання наукових досліджень і технологічних інновацій як основа повоєнної модернізації економіки. Державні стратегії повоєнного відродження економіки: досвід країн світу. Роль науки у технологічній модернізації та повоєнному відновленні промислового потенціалу. Світовий досвід повоєнного відновлення міст: успіхи та невдачі. Євроінтеграційні реформи як чинник зміцнення стійкості промисловості України. Повоєнна відбудова сільського господарства України. Інфраструктурні трансформації для забезпечення національно укоріненої стійкості в Україні. Відкрита наука та її значення для розбудови України як сильної європейської країни. Система вищої освіти України: напрями відновлення і трансформації

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмій та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень» передбачено:

- для денної форми навчання – екзамен;
- для заочної форми навчання – екзамен.

**Критерії та засоби оцінювання успішності навчання
здобувачів для денної / заочної форми навчання**

Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

**Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів
денної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи здобувачів
денної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань

**Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів
для заочної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
21-30	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики
11-20	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-10	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи здобувачів для
заочної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
7-10	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики
4-6	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань

Розрахунок підсумкової оцінки з дисципліни «**Актуальні проблеми економічних досліджень**» здійснюється відповідно до формули:

$$П = ПК + З \leq 100,$$

де ПК – бали за поточний контроль (40-60 балів),

Е – бали за результатами складання заліку.

Для денної форми навчання

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль ЗАЛІК (З)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 30	≤ 15	≤ 15	≤ 40
≤ 60			
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ З ≤ 100			

Для заочної форми навчання

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль ЗАЛІК (З)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 20	≤ 30	≤ 10	≤ 40
≤ 60			
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК+ З ≤ 100			

Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу та шкалу ЄКТС для денної та заочної форми навчання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою			О ц і н к а з а ш к а л о ю Є К Т С
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90–100	зараховано	Відмінно	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі
83–89		Добре	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою			О ц і н к а з а ш к а л о ю Є К Т С
	Залік	Екзамен/ диференційо ваний залік	Оцінка	Пояснення
75–82			С	«Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком ; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками
68–74			Д	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки .
60–67			Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
35–59	Незараховано	Незадовільно	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
1–34			F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не засвоєний ; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі ; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань

Для навчальної дисципліни «Актуальні проблеми економічних досліджень» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: екзамени; заліки; стандартизовані тести; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи тощо.

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ЄВРОПЕЙСЬКА ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Семінарське/практичне заняття 1. Європейська та євроатлантична політика України

Навчальна мета заняття: поглиблення теоретичних знань здобувачів вищої освіти та критичного мислення в процесі сприйняття, аналізу та узагальнень масиву інформації щодо євроатлантичної інтеграції та роль у ній України.

План заняття:

1. Сутнісні характеристики процесу євроінтеграції .
2. Європейська ідея та етапи європейської інтеграції.
3. Передумови виникнення стратегічного менеджменту.
4. Етапи та процедури вступу країн до ЄС.
5. Стратегічні вектори України щодо Євроатлантичної інтеграції: реалії та перспектив.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

ТЕМА 2. НАУКОВИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Семінарське/практичне заняття 2. Науковий та аналітичний інструментарій досліджень соціально-економічних систем.

Навчальна мета заняття: засвоєння теоретичних знань здобувачами вищої освіти щодо застосування методів наукового дослідження для вирішення комплексних економічних завдань.

План заняття:

1. Сутність та класифікація загальнонаукових методів дослідження.
2. Аналітичні та експериментальні методи досліджень.
3. Визначення основних статистичних характеристик вибіркової сукупності.
4. Особливості використання сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення у соціально-економічних дослідженнях.
5. Методи управління економічною діяльністю, обґрунтування рішень за допомогою релевантних даних та науково-прикладних досліджень.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

ТЕМА 3. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФАКТОРІВ І ДОВГОСТРОКОВИХ ТРЕНДІВ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Навчальна мета заняття: визначення та наліз зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку української економіки, визначення трендів економічного зростання та перспектив їх реалізації.

План заняття:

1. Сутність та поняття факторів розвитку економіки країни.
2. Тренди української економіки: виклики часу.
3. Фактори і тренди зростання економіки України в умовах глобалізації.
4. Інтегровані моделі прогнозування економіки України.
5. Стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формування та аналіз моделей економічних систем та процесів.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

ТЕМА 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Навчальна мета заняття: вивчення тенденцій та наслідків тінізації економіки, закріплення практичних навиків щодо обґрунтування власних досліджень та прийняття рішень щодо інноваційного забезпечення системи управління безпекою підприємства.

План заняття:

1. Тіньова економіка як глобальна проблема світового співтовариства.
2. Методи оцінки тіньового і неформального секторів економіки.
3. Формування системи управління безпекою підприємства.
4. Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою.
5. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи управління економічною безпекою підприємства.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

ТЕМА 5. УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Навчальна мета заняття: визначення економічних ризиків, засвоєння методики формування результативної системи управління ризиками та практичне застосування здобутих навиків шляхом дослідження та оцінки якісних параметрів методів управління ризиками.

План заняття:

1. Сутність поняття «ризик» та його характеристики.
2. Методологія формування результативної системи управління ризиками.

3. Аналіз ризиків функціонування соціально-економічних систем.
4. Сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.
5. Способи захисту соціально-економічних систем.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

ТЕМА 6. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Навчальна мета заняття: аналіз тенденцій розвитку цифрової економіки в Україні та світі, визначення ролі цифровізації у розвитку держави.

План заняття:

1. Теоретичні аспекти розвитку та становлення цифрової економіки.
2. Ключові компоненти цифрової економіки.
3. Роль електронного бізнесу в розвитку економіки України.
4. Роль держави у сприянні інвестиціям в умовах цифрової економіки
5. Основні тенденції розвитку ринку електронної комерції в Україні.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей

ТЕМА 7. ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Навчальна мета заняття: аналіз тенденцій розвитку економіки в умовах військового стану, узагальнень масиву інформації щодо європейського досвіду та подальшого його використання в період повоєнного відновлення

План заняття:

1. Сучасні тенденції розвитку економіки країни в умовах військового вторгнення.
2. Концептуальні засади повоєнної моделі економічного розвитку України.
3. Світовий досвід повоєнного відновлення.
4. Державні стратегії повоєнного відродження економіки.
5. Роль науки у технологічній модернізації та повоєнному відновленні промислового потенціалу.

Форми контролю знань – опрацювання та аналіз літературних джерел, дискусія, демонстрація презентаційного матеріалу, підготовка тез-доповідей, написання статей.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Підготовка до практичних та семінарських занять здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня передбачають проведення аналізу наукової літератури із запропонованої тематики.

Будь-яке наукове дослідження включає в себе посилання на попередні дослідження. Доповіді здобувачів вищої освіти третього освітньо-наукового рівня повинні містити огляд літератури за темою.

Аналіз наукової літератури забезпечує реалізацію наступних функцій:

- виявлення здобутків науки, її досягнень та недоліків;
- сприяння визначенню основних тенденцій щодо поглядів фахівців на обрану проблематику з урахуванням існуючих наукових надбань;
- визначення ступеню актуальності та рівня розробленості проблеми, яку вивчає дослідник;
- збір матеріал для вибору аспектів та напрямів дослідження, а також теоретичної побудови наукового дослідження;
- забезпечення достовірності висновків і результатів пошуку здобувача, зв'язок його концепції із загальним розвитком теорії.

Вивчення літератури здійснюється в декілька етапів. На першому етапі необхідно накопичити інформацію, охоплюючи якомога більше джерел, а потім поступово «відсіювати» зайві видання. Кожну статтю чи монографію слід читати з олівцем в руках, робити нотатки, що суттєво полегшить подальший аналіз літератури.

Загальноновизнаним є наступне поетапне вивчення наукових публікацій:

- загальне знайомство з працями в цілому за їх змістом (переліком розділів і підрозділів);
- побіжний перегляд усього змісту;
- читання за послідовністю розміщення матеріалу;
- вибіркоче читання певної частини твору;
- виписування тієї частини матеріалу, що зацікавила;
- критичне оцінювання записаного, його редагування і «чистовий» запис як фрагмента тексту майбутньої дисертації (статті, монографії).

При попередньому вивченні літератури з обраної тематики здобувачі мають змогу ознайомитися зі станом розробки конкретного питання, визначити основні тенденції, які можуть стати базовими, узагальнюючими щодо даної проблеми та підґрунтям для подальшого його розвитку.

Після завершення дослідження аналізу літератури, здобувачам вищої освіти третього освітньо-наукового рівня пропонується поглибити свої дослідження та викласти їх у вигляді презентації, тез, статей.

ПРИКЛАДИ БІЛЕТІВ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Білет № 1

I. Теоретична частина.

1. Стратегічні пріоритети та орієнтири розвитку України в умовах європейської інтеграції.
2. Трактуювання безпеки установи, організації, підприємства: поняття, підходи до визначення сутності

Білет № 2

I. Теоретична частина.

1. Сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
2. Сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Білет № 3

I. Теоретична частина.

1. Формування системи управління безпекою підприємства на засадах теоретичних підходів до управління.
2. Особливості прийняття рішень з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

Білет № 4

I. Теоретична частина.

1. Теоретичні аспекти розвитку та становлення цифрової економіки в Україні.
2. Соціально-економічні аспекти розвитку європейської інтеграції України.

Білет № 5

I. Теоретична частина.

1. Класифікація методів наукового дослідження та особливості використання загальнонаукових методів
2. Можливості та основні загрози цифрової економіки.

Білет № 6

I. Теоретична частина.

1. Фактори і тренди зростання економіки України в умовах глобалізації.
2. Критерії результативності суб'єктів зовнішнього середовища

Білет № 7

I. Теоретична частина.

1. Особливості прийняття рішень з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
2. Роль держави у сприянні інвестиціям в умовах цифрової економіки.

Білет № 8

I. Теоретична частина.

1. Методи оцінки тіньового і неформального секторів економіки.
2. Організаційна структура управління безпекою установи, організації, підприємства: роль і відповідальність відділів з безпеки.

Білет № 9

I. Теоретична частина.

1. Моделі організаційних структур з управління фінансово-економічною безпекою установи, організації, підприємства.
2. Основні тенденції розвитку ринку електронної комерції в Україні.

Білет № 10

I. Теоретична частина.

1. Формування результативної системи управління ризиками підприємства.
2. Політико-правові та економічні засади європейської інтеграції України.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Білан С. В., Мацюк В. Я., Рябченко О. П. та ін. Адміністративно-правове забезпечення протидії тінізації економіки: навч. посібник. К. : УДФСУ, 2019. 245 с.
2. Воропай Н. Л., Герасименко Т. В., Кирилова Л. О. та ін. Економіко-математичні методи та моделі: навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2018. 404 с.
3. Мазник Л. В., Березянюк Т. В., Безпалько О. В. та ін. Економіко-математичні методи і моделі в галузі управління персоналом: навч. посібник. К. : Кафедра, 2019. 290 с.
4. Терентьев О. О. Делембовський М. М., Київська К. І. та ін. Методи експертних оцінок в системах прийняття рішень: навч. посібник. Київ, 2020. 116 с.
5. Управління в ЄС та політика європейської інтеграції: мультимед. підручник. URL : <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>

Монографії:

1. Ангелко І. В. Тіньова діяльність у господарській системі України: монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 232 с.
2. Піжук О. І. Цифрова трансформація економіки України: обмеження та можливості: монографія. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 504 с.
3. Кубецька О. М. Теоретичні та прикладні аспекти забезпечення фінансово-економічної безпеки держави: монографія. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 105 с.
4. Харазішвілі Ю. М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації: монографія. Київ, 2019. 304 с.
5. Скрипниченко М. І. Чинники і тренди економічного зростання в Україні: кол. монографія. К. : ДУ «ІЕП НАН України», 2018. 386 с.

Інші наукові видання:

1. Kononova I. V. (2020). Methodology and practice of the adaptability evaluation of the national economy to the external conditions change. *Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development*, 133-150.
2. Kononova I. V. (2019). The choice of development management drivers of the socio-economic system of the national and international level based on the results of forecasting. *Economic sciences: priority directions of modernization: collective monograph*. 2019. Pp. 113-130.
3. Koval, V., Arsawan, I.W.E., Suryantini, N.P.S. & et al. (2023). Circular Economy and Sustainability-Oriented Innovation: Conceptual Framework and Energy Future Avenue. *Energies*, 16, 243.

4. Kruhlov V. V., & Tereshchenko D. A. (2019). Public-Private Partnership as Tool for Developing Regional Labor Potential. *Scientific innovations*, 15(6), 5-13.
5. Paleshko Ya., Kubetska O., & Neklesa O. (2020). Economic component of crime and ways to prevent illegal actions. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, Special Issue № 1 (109), 317-322.
6. Skrypnyk N., & Sydorenko K. (2019). The main components of the formation of a modern innovation base of competitiveness in the context of globalization transformations. *Business Inform*, 4, 115-123.
7. Верхоглядова Н. І., Фісуненко Н. О. Фінансово-економічна безпека підприємництва в умовах діджиталізації. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 12 березня 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 165-167.
8. Діденко А. В., Протопопова Н. А. Захист соціально-економічних систем: аналіз та моделювання. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38.
9. Кононова І. В. Послідовність управління розвитком соціально-економічної системи на основі імпульсів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 4 (15). С. 91-94.
10. Кубецька О. Рівні економічної безпеки України та їх характеристика. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 185-186.
11. Лісовська Ю. Кібербезпека. Ризики та заходи. К. : Кондор, 2019. 272 с.
12. Маркіна І. А., Сьомич М. І. Державні механізми протидії тінізації економіки України як елемент економічної безпеки. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*, 2018. № 3.
13. Національна стратегія 4.0. Проект для Кабінету Міністрів України. URL : <https://industry4-0-ukraine.com.ua/2019/01/02/ukrainskastrategiya-industrii-4-0-7-napriankiv-rozvtuku/>
14. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. URL : <https://www.msp.gov.ua/timeline/evropeyska-ta-evroatlantichna-integraciya.html>.
15. Приступа Т. В., Чайковська М. А. Тіньова економіка та її вплив на соціально-економічний розвиток України. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 1(12). С. 56-61.
16. Причини тіньової економіки. URL : <https://mon.gov.ua/tag/gorizont2020>.
17. Разумова Г. В. Южека Р. С. Економічна безпека підприємства. *Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект*: матер. Всеукр. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 04 грудня 2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 117-120.
18. Савош Л. В., Павлюк Л. В., Кравчук П. Я. Економіко-математичне моделювання залежності соціально-економічної сфери України від зовнішньоекономічних чинників. *Економічний форум*. 2021. № 1(4). С. 34-42.

19. Скоробогатова Н. Є., Товкачова А. С., Федоренко К. В. Методи управління економічними ризиками в умовах військового стану. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8 грудня 2022 р.). К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2022. 292 с.

20. Судомир С. М. Методологія формування результативного управління розвитком соціально-економічних систем. *Агросвіт*. 2020. № 2. С. 3-9.

21. Фісуненко Н. О. Діджиталізація як один з чинників конкурентоспроможності підприємства. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 203-205.

22. Фісуненко Н. О. Цифровізація економіки як суспільне явище. *Економічна та інформаційна безпека: актуальні питання та інновації*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 4 листопада 2021 р.). Дніпро : ДДУВС, 2021. С. 244-245.

23. Фісуненко Н. О., Ткаченко П. І., Кузьменко А. О. Кримінологічна характеристика проявів тіньової економіки. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3 (106). С. 232-239.

24. Хамініч С., Ткаченко Н. Теоретичне підґрунття національної безпеки у глобалізованому вимірі. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*: матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 11 березня 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 73-75.

25. Єгоров І. Ю., Никифорок О. І. та ін. Цифрові технології в інноваційній трансформації економіки України: кол. монографія. К. : ДУ «ІЕП НАН України». Київ, 2020. 308 с. URL : <http://ief.org.ua/docs/mg/321.pdf>.

Навчальне видання

Альошина Тетяна Валеріївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Самотуга*

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 1,52. Обл.-вид. арк. 1,63.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.